

Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka – sprawy wybrane

Źródło porównania – konieczny element dyskryminacji

Sprawa Łuczak przeciwko Polsce (skarga nr 77782/01)

Nieuzasadniona odmowa dostępu do systemu ubezpieczenia społecznego rolników wyłącznie w oparciu o kryterium obywatelstwa stanowi dyskryminację ze względu na narodowość.

Źródło porównania – porównanie do tego, jak są traktowane lub byłyby traktowane inne osoby znajdujące się w podobnej sytuacji

Sprawa Łuczak przeciwko Polsce dotyczy francuskiego rolnika, mieszkającego i prowadzącego działalność gospodarczą w Polsce, któremu odmówiono dostępu do polskiego systemu ubezpieczeń społecznych dla rolników ze względu na brak obywatelstwa polskiego, mimo, iż spełniał on wszystkie dodatkowe warunki potrzebne do zakwalifikowania do systemu ubezpieczeń.

ETPC stwierdził, iż doszło do naruszenia art. 14 Konwencji w związku z art. 1 Protokołu Nr 1 do Konwencji i nieuzasadnionego zróżnicowania sytuacji prawnej w dostępie do systemu ubezpieczenia społecznego rolników. Trybunał podkreślił także, że polskie władze nie uzasadniły dyskryminującego charakteru polskiego ustawodawstwa. Według ETPC doszło, więc do naruszenia przez Państwo obowiązku jednakowego traktowania obywateli znajdujących się w analogicznych sytuacjach w przypadku braku racjonalnego uzasadnienia.

Obecnie, ubezpieczeniem społecznym objęci są także rolnicy, którzy przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie wizy, zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony, zezwolenia na osiedlenie się, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich, zgody na pobyt tolerowany lub w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej, lub są obywatelami państw członkowskich Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej lub państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym.

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?item=1&portal=hbkm&action=html&highlight=luczak&sessionid=85737977&skin=hudoc-en>

Sprawa Moustaquim przeciwko Belgii (skarga nr 12313/86)

Źródło porównania - koniecznym elementem uznania nierównego traktowania za dyskryminację.

Skarżący był marokańskim obywatelem, którego uznano w Belgii winnym popełnienia szeregu kryminalnych przestępstw a następnie deportowano do kraju pochodzenia. Moustaquim podniósł zarzut, iż jego deportacja była dyskryminacją ze względu na jego narodowość ponieważ obywatele Belgii nie są deportowani w sytuacji skazania za przestępstwo.

W niniejszej sprawie Trybunał uznał, iż sytuacji skarżącego nie można uznać jako podobnej do sytuacji obywateli Belgii ponieważ Konwencja zabrania wydalania własnych obywateli. Stwierdzono więc brak podstawowego elementu jaki musi wystąpić przy dyskryminacji a mianowicie *źródła porównania*. Deportacja tej skarżącego nie była więc przejawem dyskryminacji.

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?item=1&portal=hbkm&action=html&highlight=Moustaquim&sessionid=85737977&skin=hudoc-en>

Dyskryminacja ze względu na przekonania religijne

Sprawa Grzelak przeciwko Polsce (skarga nr 7710/02)

Brak dostępu do lekcji etyki w polskich szkołach stanowi naruszenie wolności wyznania oraz zakazu dyskryminacji.

W niniejszej sprawie skarżącymi byli Czesław i Urszula Grzelak – rodzice oraz Mateusz Grzelak – syn, który pomimo tego, iż zrezygnował z uczęszczania w szkole na lekcje religii nie miał możliwości uczęszczania na inne zajęcia na przykład zajęcia z etyki. Co więcej na świadectwach szkolnych Mateusza Grzelaka widniała jedynie „kreska” – przekreślenie przy przedmiocie religia/etyka, co także zostało podniesione w skardze.

Skarżący zwrócili uwagę także na to, iż Mateusz Grzelak w związku z powyższą opisaną sytuacją doświadczał w szkole dyskryminacji ze strony innych uczniów.

ETPC uznał skargę za dopuszczalną w odniesieniu do powyższego zarzutu jedynie wobec skarżącego Mateusza Grzelaka. Ponadto stwierdził, iż doszło do naruszenia art. 9 Konwencji (wolność sumienia i wyznania) oraz art. 14

Konwencji (zakaz dyskryminacji w korzystaniu z praw gwarantowanych Konwencją). W ocenie Trybunału brak możliwości uczęszczania na lekcje etyki oraz brak oceny z etyki bądź religii na świadectwie szkolnym jest krzywdzące, stygmatyzujące oraz stawia dziecko w mniej korzystnej pozycji wobec innych dzieci, które do średniej ocen mają wliczaną ocenę z religii.

ETPCZ podkreślił, także że do ingerencji w wolność sumienia i wyznania może dochodzić także wtedy kiedy władze publiczne stwarzają sytuację, w której osoby są zobowiązane do ujawnienia swoim poglądów religijnych. Zadaniem Trybunału wolność uzewnętrzniania wierzeń religijnych obejmuje również prawo do nie ujawniania ich i prawo do nie zajmowania stanowiska pozwalającego domniemywać takich wierzeń.

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?item=1&portal=hbkm&action=html&highlight=grzelak&sessionid=85737977&skin=hudoc-en>

Dyskryminacja ze względu na orientację seksualną

Sprawa Karner przeciwko Austrii (skarga nr 40016/98)

Odmowa wstąpienia osoby homoseksualnej w stosunek najmu po zmarłym partnerze stanowi dyskryminację ze względu na orientację seksualną

W niniejszej sprawie skarżący podniósł, iż odmowa sądu austriackiego dotycząca jego wstąpienia w stosunek najmu po zmarłym partnerze stanowi dyskryminację ze względu na orientację seksualną. Rząd austriacki przyznał, iż interpretowanie przepisów dotyczących najmu z wykluczeniem par homoseksualnych stanowiło odmienne traktowanie ze względu na orientację seksualną, tłumaczył to jednak koniecznością zapewnienia ochrony przed utratą zakwaterowania członkom tradycyjnych rodzin.

Trybunał orzekł, iż doszło do naruszenia art. 14 Konwencji w związku z prawem do poszanowania życia prywatnego. ETPC uznał, że ochrona rodziny tradycyjnej może stanowić słuszny cel, jednakże w niniejszej sprawie nie została zachowana zasada proporcjonalności a różnica w traktowaniu oparta na płci lub orientacji seksualnej jest w tym przypadku niedopuszczalna. Cel, jakim według państwa było zapewnienie ochrony rodzicom tradycyjnym można było, zdaniem Trybunału osiągnąć bez konieczności wykluczania osób żyjących w związkach homoseksualnych.

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?item=1&portal=hbk&action=html&highlight=karner&sessionid=85737977&skin=hudoc-en>

Źródło porównania

Dyskryminacja pośrednia

Dyskryminacja ze względu na narodowość

Dane statystyczne

Sprawa D.H. i inni przeciwko Republice Czeskiej (skarga nr 57325/00)

Umieszczanie dzieci romskich w szkołach dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną stanowi dyskryminację

Dane statystyczne, jako dowód w sprawie o dyskryminację

Źródło porównania – konieczny element dyskryminacji

Pozornie neutralna reguła, kryterium lub praktyka, jako forma wymogu stosowana do wszystkich- konieczny element dyskryminacji pośredniej

Niniejsza sprawa dotyczy umieszczania romskich dzieci w szkołach specjalnych na podstawie testów sprawdzających poziom inteligencji i przystosowania uczniów do kształcenia w normalnym trybie. Dla wszystkich uczniów, co do których planowane było umieszczenie w szkole specjalnej, zastosowano ten sam test, który był przygotowany w oparciu o główną populację Czech. W skutek tego romskie dzieci w znacząco mniejszym stopniu miały szanse na osiągnięcie pozytywnych wyników tego testu. Powodowało to, iż około 80 - 90% romskich dzieci uczyło się poza głównym nurtem kształcenia.

ETPC uznał, że był to przypadek dyskryminacji pośredniej oraz, że doszło do naruszenia art. 14 (zakaz dyskryminacji) w związku z art. 2 Protokołu nr 1 do EKPC (prawo do nauki).

W orzeczeniu ETPC podkreślił, iż dyskryminacja osób między innymi ze względu na pochodzenie etniczne jest formą dyskryminacji rasowej. Dyskryminacja rasowa jest szczególnie rażącym rodzajem dyskryminacji i w związku z jej niebezpiecznymi skutkami, wymaga od władz specjalnego

nadzoru i reakcji. Władze muszą wykorzystać wszystkie dostępne środki do walki z rasizmem, umacniając w ten sposób demokrację. Trybunał orzekł również, że żadna różnica w traktowaniu, która jest oparta w całości lub w decydującym stopniu na pochodzeniu etnicznym, nie może być obiektywnie uzasadniona we współczesnym społeczeństwie demokratycznym opartym na zasadach pluralizmu i poszanowania odmienności kulturowej społeczeństwie demokratycznym zbudowany na zasadach pluralizmu i szacunku dla różnych kultur.

W niniejszej sprawie w przypadku uregulowań dotyczących systemu szkolnictwa brak było zabezpieczeń gwarantujących uwzględnienie przez państwo szczególnych potrzeb romskich dzieci, jako członków grupy znajdującej się w niekorzystnym położeniu. Na skutek istniejących rozwiązań wspomniane dzieci były umieszczane w szkołach dla umysłowo upośledzonych, gdzie program szkolny był uboższy niż w pozostałych placówkach oświatowych i gdzie były one odizolowane od rówieśników zwinnych grup społecznych.

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?item=1&portal=hbkm&action=html&highlight=57325/00&sessionid=85737977&skin=hudoc-en>

Dyskryminacja ze względu na narodowość

Przeniesiony ciężar dowodu

Sprawa Constantin Stoica przeciwko Rumunii (skarga nr 42722/02)

Przemoc na tle rasowym - szczególną obrazą godności ludzkiej

Przeniesienie ciężaru dowodu na pozwanego

Skarżącym był Constantin Stoica, obywatel Rumunii romskiego pochodzenia, który został ciężko pobity przez funkcjonariuszy Policji w trakcie bójki z innymi Romami w jednym z miejscowych barów. Mężczyzna skarżył, iż jego pobicie przez Policję było przejawem dyskryminacji na tle rasowym. Uważał on bowiem, że funkcjonariusze Policji zadawali pytania, „kto z obecnych w barze jest Cyganem” a następnie wobec osób, które udzielały potwierdzającej odpowiedzi dawali jak sami mówili „nauczkę”.

Trybunał stwierdził, iż doszło do naruszenia art. 3 oraz art. 14 w związku z art. 3 Europejskiej Konwencji. Co więcej Trybunał kolejny raz potwierdził wyrokiem,

iż to na pozwanym Państwie spoczywa ciężar udowodnienia, że nie dyskryminowało.

Trybunał dopatrył się w sprawie licznych nieprawidłowości po stronie Państwa np. przesłuchanie zbyt małej liczby osób, pojawiające się w raporcie policji dyskryminujące sformułowania.

Trybunał w swoim orzecznictwie podkreślił, iż przemoc na tle rasowym jest szczególną obrazą godności ludzkiej i, dlatego wymaga od władz specjalnego nadzoru oraz reagowania. Władze muszą stosować wszelkie możliwe środki w celu zwalczania rasizmu oraz przemocy na tle rasowym.

Trybunał podkreślił również, że podczas badania aktów przemocy, władze państwowe mają dodatkowy obowiązek podejmować wszelkie uzasadnione kroki, aby zdemaskować wszelkiego rodzaju rasistowskie zachowania i aspekty danej sprawy. Trybunał uznał ponadto, że gdy istnieje domniemanie - jak w niniejszej sprawie - że akt przemocy było motywowany uprzedzeniami rasowymi, następuje przeniesienie ciężaru dowodu na pozwanego.

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?item=2&portal=hbkm&action=html&highlight=Constantin%20%7C%20Stoica&sessionid=85737977&skin=hudoc-en>

Dyskryminacja ze względu na płeć

Sprawa Opuz przeciwko Turcji (skarga nr 33401/02)

Przemoc wobec kobiet – formą dyskryminacji ze względu na płeć

Niewłaściwie stosowały przepisy dotyczące przemocy domowej – dyskryminacją pośrednią

Skarżącą była Nahide Opuz, która podniosła zarzut dyskryminacji ze względu na płeć w wyniku doświadczanej przemocy oraz w związku z zaniechaniem przez Państwo należytej ochrony przed przemocą wobec kobiet. Kobieta i jej matka były wielokrotnie brutalnie traktowane przez męża skarżącej. Co więcej matka zginęła z rąk orpawcy córki stając w jej obronie.

Według Trybunału doszło do naruszenia przez Turcję art. 14 Konwencji. Trybunał stwierdził, że przemoc doświadczana była przez skarżącą i jej matkę ze względu na fakt, że były one kobietami, tj. stanowiła przemoc ze względu na płeć, a więc była formą dyskryminacji kobiet.

ETPC ustalił również, że państwo nie zapewniło skarżącej i jej matce należytej ochrony przed niehumanitarnym i poniżającym traktowaniem oraz przed utratą życia. ETPC orzekł, że wystąpiła pośrednia dyskryminacja ze względu na płeć w związku z prawem do życia i zakazem niehumanitarnego lub poniżającego traktowania, ponieważ policja i władze sądowicze niewłaściwie stosowały przepisy dotyczące przemocy domowej.

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?item=1&portal=hbkm&action=html&highlight=Opuz&sessionid=85737977&skin=hudoc-en>

Cecha chroniona

Dyskryminacja ze względu na pochodzenie etniczne

Sprawa Aziz przeciwko Cyprowi (skarga nr 69949/01)

Konieczności istnienia związku przyczynowo - skutkowego między mniej korzystnym traktowaniem a daną cechą chronioną

Skarga dotyczyła obowiązującego wówczas na Cyprze prawa do głosowania, które umożliwiało Turkom i Grekom cypryjskim głosowanie tylko na kandydatów ze wspólnot etnicznych. W konsekwencji Turcy mieszkający na Cyprze nie mogli brać udziału w wyborach, ponieważ od czasu zajęcia Północnego Cypru przez Turcję udział wspólnoty tureckiej w pracach parlamentarnych został zawieszony. Nie było, więc kandydatów, na których mógłby głosować skarżący.

Zasady przeprowadzania wyborów parlamentarnych powiązane z członkowstwem we wspólnocie Turków cypryjskich zostały przez Trybunał uznane za bezpośrednio dyskryminujące. Tym samym Trybunał stwierdził, iż Cypr dopuścił się dyskryminacji ze względu na pochodzenie etniczne.

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?item=1&portal=hbkm&action=html&highlight=Aziz&sessionid=85737977&skin=hudoc-en>

Otwarty katalog cech

Dyskryminacja przez asocjację

Sprawa Weller przeciwko Węgrom (skarga nr 44399/05)

Dyskryminacja ze względu na ojcostwo - szeroka interpretacja zakresu „cechy prawnie chronionej”.

Dyskryminacja przez asocjację – ofiara dyskryminacji nie musi posiadać cech chronionych

Niniejsza sprawa dotyczyła obywatelki Rumunii, żony obywatela Węgier i i dzieci, która nie mogła pobierać zasiłku macierzyńskiego, ponieważ nie była obywatelką Węgier. Z tego też powodu mąż skarżącej wystąpił do władz o przyznanie zasiłku jemu. Jego wniosek został odrzucony ponieważ zasiłek przysługiwał wyłącznie matkom.

W niniejszej sprawie Trybunał uznał, że mężczyzna był dyskryminowany ze względu na ojcostwo, ponieważ ojcowie adopcyjni mieli prawo do otrzymywania zasiłku, zaś ojcowie biologiczni nie.

Co więcej w sprawie Trybunał dopatrywał się dyskryminacji przez asocjację, uznając iż dzieci były dyskryminowane za sprawą odmowy wypłaty świadczeń ich ojcu, były więc dyskryminowane ze względu na status ich ojca biologicznego.

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?item=1&portal=hbkm&action=html&highlight=Weller&sessionid=85737977&skin=hudoc-en>

Dyskryminacje ze względu na przekonania religijne

Sprawa Thlimmenos przeciwko Grecji (skarga nr 34369/97)

Szeroka interpretacja pojęcia „wyznanie”

Zakaz dyskryminacji ze względu na przekonania religijne

W niniejszej sprawie skarżący, wyznawca Świadców Jehowy, grupy wyznającej pacyfizm został skazany za odmowę noszenia munduru podczas służby, co z kolei uniemożliwiło mu wykonywanie zawodu biegłego rewidenta. Ustawodawstwo krajowe uniemożliwiało bowiem wykonywanie tego zawodu osobom skazanym w postępowaniu karnym.

Trybunał stwierdził, że nie ma racjonalnych przesłanek by uniemożliwić pracę w zawodzie biegłego rewidenta osobom, których wyroki skazujące w postępowaniu karnym nie dotyczyły kwestii wiarygodności lub uczciwości.

Zdaniem Trybunału państwo dyskryminowało skarżącego przez zaniechanie stworzenia wyjątku od zasady odmowy wykonywania zawodu w przypadku skazania w postępowaniu karnym oraz naruszyło prawa do uzewnętrzniania przekonań religijnych (art. 9 Konwencji) w związku z art. 14 (zakazem dyskryminacji).

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?item=1&portal=hbkm&action=html&highlight=Thlimmenos&sessionid=85737977&skin=hudoc-en>

Otwarty katalog cech chronionych

Sprawa Danilenkov i inni przeciwko Rosji (skarga nr 67336/01)

„Jakiegokolwiek inne przyczyny” dyskryminacji – otwarta lista cech oraz możliwość jej rozszerzania przez ETPC w zależności od przypadku

Zakaz dyskryminacji ze względu na przynależność do związków zawodowych

Niniejszej sprawie skarżący doznali gorszego traktowania ze strony pracodawcy z powodu przynależności do związków zawodowych. Osoby te nie mogły dochodzić swych praw na drodze postępowania cywilnego, ponieważ istnienie dyskryminacji można było stwierdzić jedynie w postępowaniu karnym. Postępowanie karne także nie mogło mieć miejsca gdyż wymogi dowodowe obejmowały konieczność wykazania „ponad wszelką wątpliwość”, że dyskryminacja była celowym działaniem kierownictwa firmy.

Trybunał stwierdził, iż brak prawnej ochrony przed dyskryminacją osób działających z związkach zawodowych stanowi naruszenie art. 11 w związku z art. 14.

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?item=1&portal=hbkm&action=html&highlight=Danilenkov&sessionid=85737977&skin=hudoc-en>

Otwarty katalog – stan cywilny

Sprawa Petrov przeciwko Bułgarii (skarga nr 15197/02)

Dyskryminacja ze względu na stan cywilny

Trybunał rozpatrywał, czy praktyki stosowane w więzieniu, polegające na tym, iż zatrzymanym pozostającym w związku małżeńskim przysługiwały dwie rozmowy telefoniczne z małżonkiem/małżonką na miesiąc dyskryminowały pary niezamężne.

W niniejszej sprawie Trybunał stwierdził, iż „choć układające się państwa mają prawo do pewnego marginesu oceny w kwestii odmiennego traktowania par zamężnych i niezamężnych w obszarze m.in. opodatkowania, zabezpieczenia społecznego lub polityki społecznej [...], to nie jest oczywiste, czemu partnerzy zamężni i niezamężni, którzy założyli rodzinę, mieliby być traktowani inaczej, jeśli chodzi o możliwości utrzymywania kontaktu telefonicznego w sytuacji, gdy jedno z nich przebywa w areszcie”.

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?item=1&portal=hbkm&action=html&highlight=Petrov&sessionid=85737977&skin=hudoc-en>

Dyskryminacja ze względu na orientację seksualną

Sprawa Schalk i Kopf przeciwko Austrii (skarga nr 30141/04)

Artykuł 12 Konwencji nie nakłada na państwa członkowskie obowiązku umożliwienia zawarcia małżeństwa parom jedнопłciowym.

Skarżącymi w sprawie byli Horst Michael Schalk i Johann Franz Kopf, obywatele Austrii, mieszkańcy Wiednia, którzy we wrześniu 2002 r. zwrócili się do władz austriackich w celu umożliwienia im zawarcia małżeństwa. Ich wniosek został jednak odrzucony przez Urząd Miejski w Wiedniu, który argumentował to tym, iż małżeństwo może być zawarte pomiędzy osobami płci przeciwnej. Skarżący zarzucili Austrii naruszenie art. 12 oraz art. 8, w związku z art. 14 Konwencji. Uważali oni, że sama definicja małżeństwa jest dyskryminująca a ochrona pojęcia rodziny w tradycyjnym rozumieniu nieuzasadniona i krzywdząca.

W niniejszej sprawie Trybunał uznał, iż państwa członkowskie UE mają margines swobody w definiowaniu pojęcia małżeństwa tym samym nie potwierdził przekonania skarżących, iż art.12 powinien być rozumiany, jako przyznanie dostępu do małżeństwa również dla par osób tej samej płci.

Trybunał stwierdził jednakże, że związek pary osób tej samej płci mieszkających ze sobą, będących w stałym związku, mieści się w pojęciu "życie rodzinne".

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?item=1&portal=hbkm&action=html&highlight=Schalk%20%7C%20i%20%7C%20Kopf&sessionid=85737977&skin=hudoc-en>

Działania wyrównawcze

Sprawa Andrie przeciwko Republice Czeskiej (skarga nr 6268/08)

Różnicowanie wieku emerytalnego ze względu na liczbę dzieci - rekompensatą za rzeczywiste nierówności pomiędzy kobietami a mężczyznami

Wyrównywanie szans osób dyskryminowanych

Sprawa dotyczyła niższego wieku emerytalnego przysługującego kobietom, które opiekowały się dziećmi, lecz nieprzysługującego mężczyznom w takiej samej sytuacji.

Skarżącym był mężczyzna, który od 1997 roku samodzielnie opiekował się swoimi dziećmi do chwili osiągnięcia przez nie pełnoletniości. Następnie po osiągnięciu pięćdziesiątego siódmego roku życia złożył wniosek o przyznanie mu emerytury. Wniosek ten został jednak odrzucony wobec braku osiągnięcia przez niego wieku emerytalnego wymaganego dla mężczyzn, który to wiek nie podlegał zmniejszeniu ze względu na liczbę wychowanych dzieci.

Trybunał badał, więc czy różnica w traktowaniu pomiędzy kobietami a mężczyznami w ramach państwowego systemu emerytalnego jest dopuszczalna na podstawie art. 14 Konwencji oraz czy została zachowana zasada proporcjonalności pomiędzy środkiem a celem, który miał być zrealizowany.

W niniejszej sprawie Trybunał zwrócił uwagę na szczególne uwarunkowania historyczne oraz to, iż zastosowane środki prawne miały na celu wyrównanie różnic w zarobkach pomiędzy kobietami i mężczyznami. Równocześnie

Trybunał zauważył, iż we „współczesnym społeczeństwie role związane z urodzeniem i wychowaniem dzieci nie muszą już w tak wielkim zakresie pokrywać się ze sobą. Niemniej jednak trudno wskazać na jakikolwiek konkretny moment, w którym niesprawiedliwość względem mężczyzn zaczęła przeważać nad potrzebą poprawy nieuprzywilejowanego położenia kobiet za pomocą działań pozytywnych”.

Trybunał orzekł, że w niniejszej sprawie nie doszło do naruszenia Konwencji.

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?item=1&portal=hbkm&action=html&highlight=Andrle&sessionid=85737977&skin=hudoc-en>

Otwarty katalog cech

Sprawa Carson i inni przeciwko Wielkiej Brytanii (skarga nr 42184/05)
Sformułowana w art. 14 EKPC lista powodów ze względu, na które zakazana jest dyskryminacja, ma charakter otwarty

Artykuł 14 EKPC nie funkcjonuje samodzielnie jednakże, aby zakaz dyskryminacji znalazł zastosowanie wystarczy jedynie, by fakty w sprawie były objęte regulacją jednego z przepisów Konwencji

Sprawa dotyczyła stosowania tej samej legislacji emerytalnej do osób w zależności od posiadania przez nie miejsca zamieszkania i przebywania za granicą. Mimo, że w niniejszej sprawie Trybunał uznał, iż dyskryminacja nie miała miejsca, a tym samym nie miało miejsce naruszenie art. 14 Konwencji w związku z art. 1 Protokołu nr 1 warto zwrócić uwagę na to, że Trybunał podkreślił, iż, katalog cech prawnie chronionych wskazany w art. 14 ma charakter przykładowy i nie jest wyczerpujący i może obejmować rozróżnienie przeprowadzone na podstawie miejsca zamieszkania.

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?item=1&portal=hbkm&action=html&highlight=Carson&sessionid=85737977&skin=hudoc-en>

Dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność intelektualną

Sprawa Kiss przeciwko Węgrom (skarga nr 38832/06)

Legislacyjne stereotypy i dyskryminacja osób ubezwłasnowolnionych

Potrzeba zindywidualizowanej oceny zdolności umysłowych osób ubezwłasnowolnionych

Sprawa dotyczyła mężczyzny, który nie zaskarżył orzeczonej wobec niego decyzji o częściowym ubezwłasnowolnieniu. We wniosku do ETPC mężczyzna nie skarżył jednak powyższej decyzji, ale tego jakie automatyczne konsekwencje są przewidziane w Konstytucji w postaci odebrania prawa czynnego wyborczego.

Trybunał zwrócił uwagę na to, iż ograniczenie w postaci automatycznego odbierania czynnego prawa wyborczego w przypadku ubezwłasnowolnienia ma charakter przedmiotowy i nie czyni rozróżnienia pomiędzy osobami, które zostały w pełni i częściowo ubezwłasnowolnione.

Trybunał podkreślił, że 0,75% ludności Węgier w wieku uprawniającym do głosowania jest pozbawiona praw wyborczych ze względu na ubezwłasnowolnienie, w sposób, który jest dokonywany bez różnicowania. Według Trybunału liczbę tą należy uznać za znaczną, a skutki, jakie powoduje wspomniany zakaz trzeba uznać za długotrwałe.

Trybunał uznał, że państwu należy się margines uznania do rozstrzygnięcia, czy ograniczenia prawa do głosowania są uzasadnione jednocześnie wskazał, że „nie można uznać, iż zupełny zakaz głosowania każdej osoby częściowo ubezwłasnowolnionej, bez względu na jej rzeczywisty stan władz umysłowych, wchodzi w zakres stosowania dopuszczalnego marginesu uznania”.

Ponadto Trybunał podkreślił, iż w sytuacji, gdy ograniczenia dotyczą grupy szczególnie narażonej na dyskryminację wówczas margines uznania przysługujący Państwu jest znacznie węższy, a Państwo musi wykazać poważne argumenty dla uzasadnienia przedmiotowego ograniczenia.

Nieodróżnicowane odbieranie praw wyborczych, bez przeprowadzenia zindywidualizowanej sądowej oceny, oparte jedynie na upośledzeniu umysłowym wymagającym częściowego ubezwłasnowolnienia, nie może zostać

uznane za zgodne z uzasadnionymi prawnie przesłankami ograniczania prawa do głosowania.

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?item=5&portal=hbkm&action=html&highlight=Kiss&sessionid=85737977&skin=hudoc-en>

Dyskryminacja ze względu na orientację seksualną

Sprawa Kozak przeciwko Polsce (skarga nr 13102/02)

Brak możliwości dziedziczenia przez partnerów homoseksualnych - naruszeniem Konwencji

Skarżący Piotr Kozak, który mieszkał ze swoim partnerem w mieszkaniu komunalnym, po jego śmierci domagał się złożyć do władz wniosek o przepisanie na niego umowy o najmie lokalu. Skarżący twierdził, iż jako „osobie najbliższej” w stosunku do zmarłego partnera należy mu się prawo do przejęcia lokalu. Władze Szczecina odmówiły mu jednak prawa do lokalu po zmarłym partnerze.

Trybunał stwierdził, iż Polska naruszyła prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego w związku z zakazem dyskryminacji. Zdaniem ETPC „wąski margines uznania pozostawiony Państwu w odniesieniu do przyjmowania środków skutkujących różnicowaniem w oparciu o orientację seksualną, blankietowe uniemożliwienie osobom żyjącym w relacjach homoseksualnych wstąpienia w stosunek umowy najmu (lokalu komunalnego po śmierci partnera) nie może zostać uznane przez Trybunał za konieczne dla ochrony rodziny rozumianej w znaczeniu tradycyjnym”.

Ponadto według Trybunału rząd polski nie przedstawił argumentów, uzasadniających zróżnicowanie parterów homoseksualnych i heteroseksualnych w danym czasie. Co więcej obecnie istnieje przepis, który uchyla różnicę pomiędzy "małżeńskimi" i innymi formami wspólnego pożycia, który potwierdza, iż nie istnieje racjonalna argumentacja, która utrzymałyby poprzednią regulację.

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?item=1&portal=hbkm&action=html&highlight=kozak&sessionid=85737977&skin=hudoc-en>